

NORGES TEKNISK-
NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
INSTITUTT FOR ELEKTRONIKK OG TELEKOMMUNIKASJON

Faglig kontakt under eksamen:

Navn: Bojana Gajić

Tlf.: 92490623

**EKSAMEN I EMNE
TTT4110 INFORMASJONS- OG SIGNALTEORI**

Dato: fredag 5. juni 2009

Tid: kl. 9:00 - 13:00

Hjelpemidler: D–Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt.
Bestemt, enkel kalkulator tillatt.

INFORMASJON

- Eksamen består av 3 oppgaver.
Maksimalt antall poeng for hver deloppgave er angitt i parentes.
- Noen viktige formler finnes i vedlegget.
- Faglærer vil gå rundt to ganger, første gang ca. kl. 10 og andre gang ca. kl. 12.
- Sensurfrist er 3 uker etter eksamensdato.

Lykke til!

Oppgave 1 (5+5+5+3+3=21)

Et lineært, tidsinvariant, kausalt tidsdiskret filter er beskrevet ved følgende ligning

$$2y(n) + y(n-1) = x(n-1),$$

der $x(n)$ og $y(n)$ er hhv. filterets inngangs- og utgangssignal.

1a) Tegn opp direkte form 1- og direkte form 2-struktur for filteret.

Hvorfor er det fordelaktig å bruke direkte form 2-strukturen?

1b) Vis at enhetspulsresponsen til filteret er gitt ved

$$h(n) = -\left(-\frac{1}{2}\right)^n u(n-1), \quad \text{der } u(n) = \begin{cases} 1 & \text{for } n \geq 0 \\ 0 & \text{ellers} \end{cases}$$

Er dette et FIR- eller IIR-filter? Begrunn svaret.

1c) Vis at amplituderresponsen til filteret er gitt ved

$$|H(\omega)| = \frac{1}{\sqrt{5 + 4 \cos \omega}}.$$

Er dette et lavpass, høypass, båndpass eller båndstopp-filter? Begrunn svaret.

Et tidsdiskret signal gitt ved

$$x(n) = \begin{cases} 5 & \text{for } n = 0 \\ 2 & \text{for } n = -1 \text{ og } n = 1 \\ 0 & \text{ellers} \end{cases}$$

sendes gjennom filteret.

1d) Vis at spekteret til signalet $x(n)$ er gitt ved

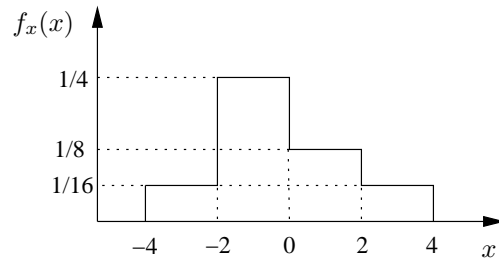
$$X(\omega) = 5 + 4 \cos \omega.$$

1e) Vis at amplitudespekteret til utgangssignalet $y(n)$ er gitt ved

$$|Y(\omega)| = \sqrt{5 + 4 \cos \omega}.$$

Oppgave 2 ($3+3+3+3+3+6=21$)

Figur 1 viser sannsynlighetstetthetsfunksjonen til et tidsdiskret signal $x(n)$ med uavhengige punktprøver.

Figur 1: Sannsynlighetstetthetsfunksjonen til $x(n)$

2a) Beregn effekten til signalet.

Signalet skal kvantiseres med en uniform kvantiserer med fire nivåer som dekker samme dynamiske område som signalet $x(n)$.

2b) Finn desisjongsgrensene og representasjonsverdiene til kvantisereren.

Finn verdien til kvantiseringssteget Δ .

2c) Beregn kvantiseringsstøyeffekten og signal-støy-forholdet.

2d) Beregn entropien til det kvantiserte signalet.

Vi ønsker å representere det kvantiserte signalet med en binær kode ved å tilordne et kodeord til hver representasjonsverdi.

2e) Hva er den minste kodeordlengde vi må bruke hvis alle kodeordene skal være like lange. Foreslå en slik kode.

2f) Representasjonsverdiene kodes nå ved hhv. 110, 0, 10, 111.

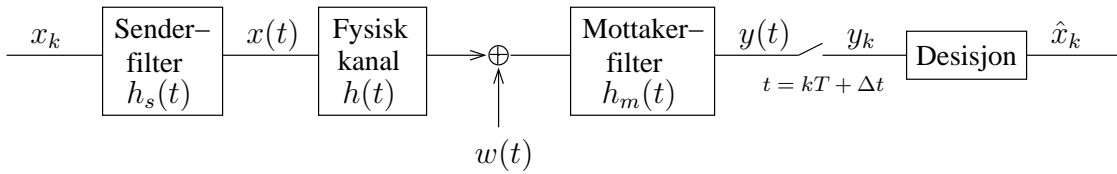
- Kan koden dekodes entydig? Begrunn svaret.
- Beregn gjennomsnittlig kodeordlengde når denne koden benyttes.
- Er det mulig å finne en annen entydig dekodbar kode med lavere gjennomsnittlig kodeordlengde? Begrunn svaret.

Oppgave 3 (5+3+5+5=18)

En modell av en digital overføringskanal er vist i figur 2, der

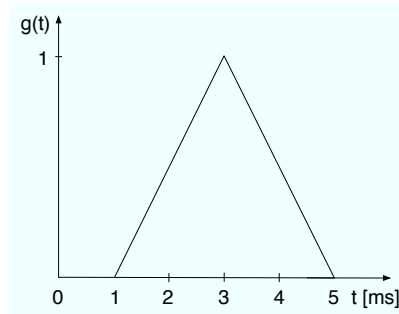
$$x(t) = \sum_k x_k h_s(t - kT),$$

T er avstanden mellom sendte kanalsymboler x_k , Δt er den totale forsinkelsen på kanalen (inkludert sender- og mottakerfilter), og $w(t)$ er støy på kanalen.

Figur 2: Modell for en digital overføringskanal

Den totale impulsresponsen for overføringskanalen $g(t) = h_s(t) * h(t) * h_m(t)$ er vist i figur 3.

Figur 3: Den totale impulsresponsen til overføringskanalen

3a) Bevis at overføring over denne kanalen uten intersymbolinterferens (ISI) er mulig.

Finn den maksimale signaleringshastigheten, dvs. maksimalt antall kanalsymboler per sekund for ISI-fri transmisjon.

Fire forskjellige kanalsymboler x_k sendes over overføringskanalen: -3, -1, 1, 3. Alle symbolene har lik sannsynlighet. Desisjongresene er satt midt mellom kanalsymbolverdiene.

3b) Tegn opp mottatt signal $y(t)$ gitt at sendt kanalsymbolsekvens er [-1 1 3 3 -3].

Anta støyfri overføring, dvs. $w(t) = 0$.

3c) Anta nå at kanalstøyen $w(t)$ er uniformt fordelt på intervallet $[-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}]$ og uavhengig av kanalsymbolene. Finn den totale sannsynligheten for overføringsfeil på denne kanalen.

3d) Anta nå gaussisk hvit støy på kanalen. Finn nedre grense for signal-støy-forholdet på mottakeren som muliggjør feilfri overføring.